

พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
SCHOOL PRINCIPAL'S LEADERSHIP BEHAVIOR AND TEACHER'S SATISFACTIONS IN
PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL , PALI EDUCATION

พระมหาบุญลือ พิพัฒนเศรษฐกุล¹

ประเสริฐ อินทร์รักษ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี 2) ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี จำนวน 92 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ อาจารย์ใหญ่และรองอาจารย์ใหญ่ ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม รวม 368 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ ตามทฤษฎีของ เทนเนบอมและ ชมิทท์ (Tannenbaum and Schmidt) และความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ตามทฤษฎีของ ล็อก (Locke) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่ (f) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ส่วนมากเป็นการนำเสนอปัญหาขอคำแนะนำและตัดสินใจ รองลงมาเป็นการนำเสนอการตัดสินใจเป็นข้อเสนอที่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้
2. ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ตัวงาน เงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง การได้รับการยอมรับนับถือ ผลประโยชน์เกื้อกูล สภาพการทำงาน การนิเทศงาน เพื่อนร่วมงาน และหน่วยงานและการจัดการ
3. พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Abstract

The purposes of this research were to find 1) leadership behavior of Phrapariyattidhamma School principal, Pali Education, 2) the satisfaction of teachers in Phrapariyattidhamma School, Pali Education, and 3) the relationship between leadership behavior of Phrapariyattidhamma School principal, Pali Education and the satisfaction of teachers in Phrapariyattidhamma School, Pali Education. The sample was 92 Phrapariyattidhamma Schools, Pali Education. The respondents were School principals, vice principals, and teachers, with the total of 368. The instrument for collecting the data was a questionnaire, based on Tannenbaum and Schmidt's leadership behavior concept, and the satisfaction of teachers based on Locke's

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

²อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

concept. The statistics used to analyze the data were frequency (f), percentage (%), mean ($\bar{X}$), Standard Deviation (S.D.) and Pearson's product moment correlation coefficient.

The findings were as follow :

1.The leadership behavior of Phrapariyattidhamma School principals, Pali Education, mostly was manager presenting problem, getting suggestions, making decision. The next was manager presenting tentative decision subject to change.

2.The satisfaction of teachers in Phrapariyattidhamma School, Pali Education; as a whole; was rated at a high level. When considered each aspect, all aspects was rated at a high level; ranking from the highest to the lowest mean were work, pay, promotion, recognition, benefits, working conditions, supervision, co-workers, and company, and management respectively.

3.The relationship between leadership behavior of Phrapariyattidhamma School principals, Pali Education and the satisfaction of teachers in Phrapariyattidhamma Schools, Pali Education was found at 0.05 level of significance.

บทนำ

การศึกษาของคณะสงฆ์ มี 3 แผนก คือ 1) การศึกษาเบื้องต้น เป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกนักธรรม ซึ่งผู้ศึกษาจะต้องศึกษาในระดับนักธรรม ในชั้นนี้มีทั้งหมด 3 ชั้น คือ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท นักธรรมชั้นเอก ในการศึกษาชั้นแต่ละชั้นหลักสูตรหรือหนังสือที่จะต้องศึกษาก็ต่างกัน เช่น นักธรรมชั้น ตรี ก็จะต้องศึกษาวิชาพุทธประวัติ ว่าด้วยเรื่องประวัติของพระพุทธเจ้า เป็นต้น 2) การศึกษาระดับต่อมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ซึ่งผู้ศึกษาจะต้องสอบให้ได้ นักธรรมชั้นตรี เพื่อที่จะได้สอบพระบาลีปริยัตยธรรมประโยค 1-2 ถึง ป.ธ. 3 สอบให้ได้ นักธรรมชั้น โท เพื่อที่จะได้สอบพระบาลีประโยค ป.ธ.4 ถึง ป.ธ.6 และสอบให้ได้ นักธรรมชั้น เอก เพื่อที่จะได้สอบพระบาลี ประโยค ป.ธ.7 ถึง ป.ธ.9 และ 3) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาในขณะที่ครองเพศบรรพชิต เป็นการจัดการศึกษาวิชาสามัญ เทียบความรู้กระทรวงศึกษาธิการมีระดับประถมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีลักษณะอย่างไร ในประเทศไทย และภาค 14 ในสมัยของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธรมหาเถร ป.ธ.9) วัดสามพระยา กทม. ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่ พระธรรมปัญญาบดีแม่กองบาลีสนามหลวง (พ.ศ.2503- 2531) ได้หยิบยกเรื่องการสอบประโยค 1-2 ที่ได้ยกเลิกไป โดยจัดให้มีการสอบ

ขึ้นมาใหม่อีกครั้งหนึ่งเมื่อปี พ.ศ.2510 และยังคงถือปฏิบัติมาจนทุกวันนี้

ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา ก็พบว่า มีหลายประการ ได้แก่ อาคารเรียนยังไม่เพียงพอ การขาดแคลนครูผู้สอนในบางชั้นประโยค ได้แก่ ชั้นประโยค ป.ธ. 8-9 ซึ่งบางครั้งบุคลากรยังไม่เชี่ยวชาญในวิชา นั้นๆ การพัฒนาบุคลากรยังไม่ทั่วถึง การขาดงาน ลา มาสายบ่อยๆ ของครู อันเนื่องมาจากบางครั้งคิดงาน กิจนิมนต์ในสถานที่ไกลๆ ซึ่งเป็นเหตุปัจจัยหลายอย่างต่างประการ มีในเรื่องของค่านิยมที่ถ้อยคำในการสอนยังไม่เหมาะสมกับปัจจุบันเท่าที่ควร หลายชั้นประโยค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
2. เพื่อทราบความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

ขอบเขตของการวิจัย

จากขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัยดังกล่าว เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี จึงกำหนดขอบเขตในการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ตามทฤษฎีของแทนเนนบอม และชมิทซ์ (Tannenbaum and Schmidt) ประกอบด้วยพฤติกรรมผู้นำ 7 แบบ คือ 1) การตัดสินใจและประกาศการตัดสินใจ 2) การเสนอการตัดสินใจ 3) การนำเสนอความคิดเห็นและเรียกร้องคำถาม 4) การนำเสนอการตัดสินใจเป็นข้อเสนอที่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ 5) การนำเสนอปัญหา ขอคำแนะนำ และตัดสินใจ 6) การระบุขอบเขตและขอให้กลุ่มตัดสินใจ 7) การอนุญาตให้กลุ่มตัดสินใจภายในขอบเขตที่กำหนดไว้

ส่วนความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำทฤษฎีที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของ ล็อก (Locke) ซึ่งมี 9 องค์ประกอบ คือ 1) ตัวงาน (work) 2) เงินเดือน (pay) 3) การเลื่อนตำแหน่ง (promotion) 4) การได้รับการยอมรับนับถือ (recognition) 5) ผลประโยชน์เกื้อกูล (benefits) 6) สภาพการทำงาน (working conditions) 7) การนิเทศงาน (supervision) 8) เพื่อนร่วมงาน (co-workers) และ 9) หน่วยงานและการจัดการ (company and management)

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี 2) ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี การวิจัยครั้งนี้เป็นการเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี หน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำตามทฤษฎีของแทนเนนบอม และ ชมิทซ์ (Tannenbaum and Schmidt)

และความพึงพอใจตามทฤษฎีของล็อก (Locke) โดยการดำเนินงานมีขั้นตอนและระเบียบวิธีดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงกำหนดรายละเอียดและวิธีการศึกษาออกเป็นสามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการ การจัดเตรียมโครงการ เป็นการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ ปัญหา ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องรวมถึงงานวิจัยหรือรายงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เสนอโครงร่างต่อภาควิชาเพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลจากตัวอย่างของการวิจัย นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนจัดทำร่างรายงานการวิจัยเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์และรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติสำเร็จการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยไว้ ซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และขนาดกลุ่มตัวอย่างตัวแปรที่ศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวม การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของตัวอย่างกลุ่มเดียว ตรวจสอบสภาพการณ์โดยไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram)

ประชากร

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์ ภาค 14 จำนวนโรงเรียนใน 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัด นครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัด กาญจนบุรี จำนวน 119 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ซึ่งเปิดสอน ปีการศึกษา 2553 โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดตัวอย่างโรงเรียน จำนวน 92 โรงเรียน ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนพระปริยัติธรรม ประกอบด้วยผู้บริหาร 2 รูป คือ อาจารย์ใหญ่ และรอง อาจารย์ใหญ่ ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี 2 รูป รวมผู้ให้ข้อมูล 4 รูป รวมทั้งหมด 368 รูป

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน

2. ตัวแปรต้น (independent variables) เป็นตัวแปรที่ประกอบด้วยพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงต่อเนื่อง (continuum of leadership behavior) พัฒนามาจากทฤษฎีของแทนเนนบอม และ ชมิทซ์ (Tannenbaum and Schmidt) ปรับปรุงมาจากการแปลของสมยศ นาวิการ ซึ่งมาจากทฤษฎีของแทนเนนบอม และ ชมิทซ์ (Tannenbaum and Schmidt) ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรม 7 แบบ

3. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับความพึงพอใจตามทฤษฎีของล็อก (Locke) ซึ่งมีองค์ประกอบ 9 ประการ

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะตรวจสอบรายการ (check list) สอบถามเกี่ยวกับ 1) อายุ 2) ตำแหน่งปัจจุบัน 3) ระดับการศึกษา และ 4) ประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากทฤษฎีภาวะผู้นำต่อเนื่อง (Leadership Style Continuum) ของแทนเนนบอม และ ชมิทซ์ (Tannenbaum and Schmidt) ประกอบด้วยพฤติกรรม 7 แบบ มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 28 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ตามทฤษฎีของล็อก (Locke) โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ ประพนธ์ ศรีสุขสวัสดิ์ มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 38 ข้อ จำแนกตามตัวแปรย่อยทั้ง 9 ตัวแปร

แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert rating scale) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่/ความพึงพอใจของครู อยู่ในระดับมากที่สุด ให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับ 5 ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00

ระดับ 4 หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่/ความพึงพอใจของครู อยู่ในระดับมาก ให้มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 4 ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49

ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่/ความพึงพอใจของครู อยู่ในระดับปานกลาง ให้มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 3 ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49

ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่/ความพึงพอใจของครู อยู่ในระดับน้อย ให้มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 2 ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49

ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่/ความพึงพอใจของครู อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 1 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49

การสร้างเครื่องมือ

เพื่อให้การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและนำผลจากการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 เสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุง และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก จ) ที่มีประสบการณ์ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา (content validity) และภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค IOC (Index of item Objective Congruence)

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (try-out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนที่มีใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 ฉบับ รวม 32 ฉบับ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคำนวณค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.868

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างตามขั้นตอนที่วางไว้ ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังเจ้าสำนักเรียน หรือ ศาสนศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี คือ 1) จังหวัดนครปฐม 2) จังหวัดสุพรรณบุรี 3) จังหวัดสมุทรสาคร 4) จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปยังโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษาต่างๆ ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับข้อมูลทั้งหมดคืนมา จึงพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนแล้วรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ซึ่งการวิเคราะห์ระดับของพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ศึกษา และได้ข้อคำถามที่ต้องการทราบในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ 2.1) การวัดว่าโรงเรียนใดเป็น

แบบใดพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละโรงเรียน
2.2) พิจารณาค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.50 จะไม่พิจารณาว่าเป็น
แบบใด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม
ภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูใน
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ใช้การวิเคราะห์ค่า
สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment
correlation coefficient)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง
พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของ
ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี เพื่อให้เป็นไป
ตามวัตถุประสงค์และตอบข้อคำถามของการวิจัยครั้งนี้
ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้
ข้อมูล คือ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
บาลี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 92 โรงเรียน รวม 368 รูป ซึ่งได้รับ

แบบสอบถามกลับคืนมา 91 โรงเรียน รวม 364 ฉบับคิดเป็น
ร้อยละ 98.91

ผลวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1.พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ โรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกบาลี ส่วนมากเป็นการนำเสนอ
ปัญหาขอคำแนะนำและตัดสินใจ รองลงมาเป็น การ
นำเสนอการตัดสินใจเป็นข้อเสนอที่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้
ส่วนผู้บริหารเสนอการตัดสินใจ การนำเสนอความคิดเห็น
และเรียกร้องคำถาม การระบุขอบเขตและขอให้
ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ การ
อนุญาตให้กลุ่มตัดสินใจภายในขอบเขตที่กำหนดไว้

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมภาวะ
ผู้นำของอาจารย์ใหญ่ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
บาลี โดยรวม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
(n= 91)

พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่	ภาพรวม				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
1.การตัดสินใจและประกาศการตัดสินใจ(X_1)	-	-	-	-	-
2. การเสนอการตัดสินใจ (X_2)	3.75	.58	มาก	1	1.10
3. การนำเสนอความคิดเห็นและเรียกร้องคำถาม (X_3)	3.59	.83	มาก	4	4.40
4. การนำเสนอการตัดสินใจเป็นข้อเสนอที่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ (X_4)	3.80	.64	มาก	20	21.98
5. การนำเสนอปัญหาขอคำแนะนำและตัดสินใจ (X_5)	3.88	.67	มาก	36	39.56
6. การระบุขอบเขตและขอให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_6)	3.59	.56	มาก	22	24.18
7. การอนุญาตให้กลุ่มตัดสินใจภายในขอบเขตที่กำหนดไว้(X_7)	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี คณะสงฆ์ภาค 14 จัดเป็นลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 เป็น การนำเสนอปัญหาขอคำแนะนำและตัดสินใจ (X_5) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=3.88$, S.D.= 0.67) ลำดับที่ 2 การนำเสนอการตัดสินใจเป็นข้อเสนอที่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ (X_4) ($\bar{X}=3.80$, S.D.= 0.64) ลำดับที่ 3 การเสนอการตัดสินใจ (X_2) ($\bar{X}=3.75$, S.D.= 0.58) ลำดับที่ 4 การนำเสนอความคิดเห็นและเรียกร้องคำถาม (X_3) ($\bar{X}=3.59$, S.D.= 0.83) และลำดับที่ 5 การระบุขอบเขตและขอให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_6) ($\bar{X}=3.59$, S.D.= 0.56) อยู่ในระบับน้อยที่สุด

2. ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ตัวงาน เงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง การได้รับการยอมรับนับถือ ผลประโยชน์เกื้อกูล สภาพการทำงาน การนิเทศงาน เพื่อนร่วมงาน และหน่วยงานและการจัดการ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี และระดับของความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

(n = 91)

ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี	ภาพรวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ตัวงาน (Y_1)	3.92	.69	มาก
2. เงินเดือน (Y_2)	3.40	1.00	ปานกลาง
3. การเลื่อนตำแหน่ง (Y_3)	3.47	.99	ปานกลาง
4. การได้รับการยอมรับนับถือ (Y_4)	3.71	.91	มาก
5. ผลประโยชน์เกื้อกูล (Y_5)	3.44	.90	ปานกลาง
6. สภาพการทำงาน (Y_6)	3.51	.87	มาก
7. การนิเทศงาน (Y_7)	3.57	.83	มาก
8. เพื่อนร่วมงาน (Y_8)	3.77	.87	มาก
9. หน่วยงานและการจัดการ (Y_9)	3.90	.79	มาก
รวม (Y_{tot})	3.62	.69	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครู
ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในด้านอาจารย์
ใหญ่ โดยภาพรวมพบว่า มีความพอใจอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}=3.62, S.D.= 0.69$) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านด้วงงาน (Y_1)
($\bar{X}=3.92, S.D.=0.69$) ด้านหน่วยงานและการจัดการ (Y_6)
($\bar{X}=3.90, S.D.= 0.79$) ด้านเพื่อนร่วมงาน(Y_8) ($\bar{X}=3.77$,
 $S.D.= 0.87$) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (Y_4) ($\bar{X}=$
 $3.71, S.D.= 0.91$) ด้านการนิเทศงาน (Y_7) ($\bar{X}=3.57, S.D.=$
 0.83) ด้านสภาพการทำงาน (Y_9) ($\bar{X}= 3.51, S.D.= 0.87$)
ด้านการเลื่อนตำแหน่ง (Y_3) ($\bar{X}=3.74, S.D.= 0.99$) ด้าน

ผลประโยชน์เกื้อกูล (Y_5) ($\bar{X}= 3.44, S.D.= 0.90$) และ
เงินเดือน (Y_2) ($\bar{X}=3.40, S.D.= 1.00$)

3. พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความ
พึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี โดย
ภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม
ภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูใน
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกบาลี

(n= 36)

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_7	Y_8	Y_9	Y_{tot}
X_1	.408*	.378*	.343*	.433*	.326*	.481*	.531*	.320*	.614*	.562*
X_2	.424*	.333*	.221*	.365*	.325*	.511*	.490*	.307*	.439*	.513*
X_3	.390*	.333*	.224*	.331*	.339*	.504*	.417*	.281*	.459*	.495*
X_4	-.035	.315*	.163	.238*	.354*	.183*	.176*	.095	.131	.248*
X_{tot}	.406*	.581*	.413*	.543*	.575*	.606*	.696*	.329*	.513*	.702*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของ
อาจารย์ใหญ่ (X_{tot}) กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกบาลี (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ใน
ลักษณะที่คล้อยตามกันที่ ($r_{xy}=.702$) เมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า

พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ รายด้าน
[(x_1),(x_2),(x_3),(x_4)] กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกบาลี มีความสัมพันธ์กัน คือ ผู้บริหาร
เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาเสนอปัญหา ผู้บริหารเปิด
โอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาขอคำแนะนำ ผู้บริหารเปิด
โอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนในการตัดสินใจ และ
ผู้บริหารยังคงระบุนโยบายอยู่เหมือนเดิม มีความสัมพันธ์กับ
ด้วงงาน เงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง การได้รับการยอมรับ

นับถือ ผลประโยชน์เกื้อกูล สภาพการทำงาน การนิเทศงาน เพื่อนร่วมงาน หน่วยงานและการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงที่เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์จึงอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี อยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวม และรายด้านและรายข้อ อาจเป็นเพราะผู้บริหารในปัจจุบันมีความตื่นตัว ในการบริหารงาน และมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย และบริหารงานแบบกระจายอำนาจ โดยเน้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ สร้างให้ครูพระอาจารย์เกิดศรัทธา โดยทำตัวเป็นแบบอย่าง แก่ครูพระอาจารย์ ให้อำนาจและกำลังใจ รวมทั้งมีการวางแผนดำเนินงาน มีการกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำ โดยเฉพาะด้านการนำเสนอ ปัญหาขอคำแนะนำและตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ

เนื่องจากผู้บริหารใช้การนำเสนอปัญหาขอคำแนะนำและตัดสินใจ ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีคุณสมบัติส่วนตัวดี ได้แก่ เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม และยึดมั่นในหลักศาสนา มีมนุษยสัมพันธ์ และปฏิบัติตนให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธา มีคุณสมบัติด้านสังคมดี ได้แก่ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน และให้บริการชุมชน และสังคม มีการบริหารงานที่ดี มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้นำด้านการปฏิบัติ รับฟังความคิดเห็นของร่วมงาน เป็นนักฟังที่ดี และมองภาพรวมออก เป็นนักวางแผน มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เช่น งบประมาณ สื่อแหล่งความรู้ อาคารสถานที่ รวมทั้งบุคลากร จึงทำให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การเสนอการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย

น้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ควรแสดงบทบาทความเป็นผู้นำเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ร่วมงานยินดีปฏิบัติตาม ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความภาคภูมิใจ มีความจงรักภักดี สร้างความเชื่อถือให้กับผู้ร่วมงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีการเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้างของหน่วยงานและอำนาจหน้าที่ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ที่กำหนดให้สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้ผู้บริหารทุกคนต้องเป็นผู้นำหรือผู้รับผิดชอบสูงสุดในสถานศึกษาในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องเป็นผู้นำในการประสานงานกับบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งต้องเป็นแบบอย่างให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถ เลียนละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมได้ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ทำให้บุคคลอื่นยึดถือ ปฏิบัติ นับเป็นการสร้างความเชื่อถือให้กับบุคลากรในการทำงานอันจะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จ ทำให้บุคลากรเกิด ความรู้สึกศรัทธาและนับถือในตัวผู้บริหาร ยินดีที่จะทุ่มเท ในการปฏิบัติงาน

2. จากการวิจัยที่พบว่า ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในภาพรวมพบว่า มีความพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้าน ด้วงาน ด้านหน่วยงานและการจัดการ ด้านเพื่อนร่วมงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการนิเทศงาน ด้านการเลื่อนตำแหน่ง ด้านสภาพการทำงาน ด้านผลประโยชน์ และ เงินเดือน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวูร์ม (Vroom's Expectancy Theory) ความคาดหวังของมนุษย์เรานั้นเป็นแรงกระตุ้นภายในของบุคคล ที่ทำให้มนุษย์พยายามที่จะทำในสิ่งที่ทำให้ตนเองได้รับความสำเร็จสมหวังตามที่ต้องการ ความคาดหวังเปรียบเสมือนความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง มนุษย์ต้องการที่จะตอบสนองความคาดหวังของตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังนี้ พิจารณาผลกระทบที่ปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของบุคคลกับปัจจัยการบริหารองค์การ ที่มีผลกระทบต่อการจูงใจ

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในภาพรวมพบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่เป็นเครื่องหมายแสดงให้เห็นถึงการนำเสนอความคิดเห็นและเรียกร้องคำถาม องค์กรใดก็ตาม หากบุคลากรในองค์กรไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน ก็จะเป็นมูลเหตุที่ทำให้ผลการปฏิบัติงานตกต่ำ คุณภาพงานลดลง มีการขาดงาน หยุดงาน หรืออาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมากมาย แต่ในทางตรงกันข้าม หากองค์กรมีบุคลากรที่มีพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ในการทำงานสูงจะมีผลบวกต่อ ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ผู้บริหารจึงต้องให้ความพึงพอใจ ที่เหมาะสมกับครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและผลการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่โรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกบาลี และการเพิ่มความพึงพอใจของครูใน

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ได้มีการศึกษาที่แพร่หลาย และพัฒนาต่อเนื่องเพื่อเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนพระปริยัติธรรม และผู้ที่มีความสนใจ จึงเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในคณะสงฆ์ภาค อื่นๆ เพื่อจะได้ผลการวิจัยที่หลากหลาย และชัดเจนมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในคณะสงฆ์ภาค อื่นๆ เพื่อทราบความแตกต่างของพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ ในแต่ละโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในคณะสงฆ์ภาค อื่นๆ

4. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในพื้นที่ เพื่อสังเกต สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้นกว่าเดิม เกิดความหลากหลายในการศึกษาวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- คูสัต ตีวนนอม, การนิเทศการศึกษาหลักการและการปฏิบัติ (นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540), 53-67.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การพัฒนาการนิเทศการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ นิเทศ 100% โครงการพัฒนาระบบการนิเทศ การศึกษาปีงบประมาณ 2541, คำนำ.
- พระธรรมปัญญารักษ์ สุชาติ ฐมมรตโน, และ พระมหาทอง ดีปัญญาวิโร, การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : อาทรการพิมพ์, 2548), 39.
- Robert Tannenbaum, and Warren H. Schmidt, **How to Choose a Leadership Pattern** (Harvard Business Review 23 May-June 1973), 164-165.
- Edwin A. Locke, "The Nature and Causes of Job Satisfaction," in **Handbook of Industrial and Organizational Psychology** (Chicago: Rand McNally, 1976), 1302.
- Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," *Educational and Psychological Measurement* 30,3 (Autumn 1970): 607-610.
- Lee J. Cronbach, **Essentials of Psychological Testing**, 3rd ed. (New York : Harper & Row Publisher, 1974), 161.

